

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Sir ARTHUR
CONAN DOYLE

Studiu în roșu aprins
Semnul celor patru

editura rao

Sir ARTHUR CONAN DOYLE

A Study in Scarlet

The Sign of the Four

Respect pentru
cărți

© Editura RAO Distribuție 2017
pentru prezenta versiune în limba română
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză
Laura Monica Cibotariu / Lingua Connexion

2017

Editura RAO Distribuție
Str. Bârgăului nr. 9-11, sector 1, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

Studiu în roșu aprins

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DOYLE, ARTHUR CONAN

Studiu în roșu aprins : Semnul celor patru / sir Arthur
Conan Doyle ; trad.: Laura Monica Cibotariu prin Lingua
Connexion. - București : RAO Distribuție, 2017

ISBN 978-606-8516-77-6

I. Cibotariu, Monica Laura (trad.)

821.111

Capitolul 1

DOMNUL SHERLOCK HOLMES

În anul 1878 am obținut titlul de Doctor în Medicină la Universitatea din Londra și am plecat la Netley, unde am urmat cursurile de perfecționare pentru chirurghi militari. După ce mi-am terminat studiile acolo, am fost numit chirurg asistent în cadrul Regimentului al V-lea de pușcași din Northumberland. Pe vremea aceea, regimentul era încartiruit în India și, înainte ca eu să ajung acolo, izbucnise cel de-al doilea război anglo-afgan. La debarcarea în Bombay am aflat că regimentul înaintase prin trecători și pătrunsese adânc în teritoriul inamic. Cu toate acestea l-am urmat, împreună cu mulți alți ofițeri care se aflau în situația mea, și am reușit să ajungem în siguranță la Kandahar, unde mi-am găsit regimentul, preluându-mi imediat îndatoririle.

Campania a adus multora dintre noi onoruri și avansări în grad, însă mie mi-a adus numai nefericire și dezastru. Am fost mutat din brigada mea în cea a regimentului din Berkshire, alături de care am participat la fatidica bătălie de la Maiwand. Acolo am fost lovit în

umăr de glonțul unei flinte afgane, care mi-a sfărâmat osul și mi-a atins artera subclaviculară. Aș fi căzut în mâinile soldaților musulmani fără curajul și devotamentul lui Murray, ordonanța mea, care m-a aruncat pe un cal de povară, reușind să mă aducă teafăr în liniile britanice.

Chinuit de dureri și slăbit de efortul prelungit la care fusesem supus, am fost trimis împreună cu un număr mare de răniți la spitalul militar din Peshawar. Aici mi-am mai revenit, iar starea mea s-a îmbunătățit destul cât să pot merge pe holurile spitalului și chiar să ies puțin la soare, pe verandă, când am fost lovit de febra enterică, acel blestem cumplit al Indiei britanice.

Luni în șir, viața mea a atârnat de un fir de păr și, când în sfârșit mi-am revenit, intrând în convalescență, eram atât de epuizat și de slab, încât o comisie medicală a decis că trebuia să fiu trimis în Anglia fără întârziere. Prin urmare, am fost expedit cu nava de transport de trupe *Orontes* și am debarcat o lună mai târziu pe cheiul din Portsmouth – cu sănătatea iremediabil distrusă, dar având din partea unui guvern grijuliu permisiunea de a-mi petrece următoarele două luni încercând să mi-o refac.

Nu aveam nicio rudă în Anglia, fiind deci liber ca pasărea cerului – sau, mai bine zis, atât de liber cât îi permite unui om un venit de unsprezece șilingi și șase pence pe zi. În aceste condiții, m-am simțit atras, desigur, de Londra, imensa hazna în care, inevitabil, se scurg toți leneșii și toți trântorii din Imperiu. Acolo am stat o vreme la un han de pe strada Strand, ducând o viață lipsită de confort și de țel, cheltuind cu nesăbuiță toți banii pe care-i aveam. Situația mea financiară

devenise atât de îngrijorătoare, încât mi-am dat seama în scurt timp că trebuia ori să părăsesc metropola și să mă retrag undeva pe la țară, ori să-mi schimb complet modul de viață. Alegând cea de-a doua variantă, am început prin a decide să părăsesc hanul și să mă mut într-o locuință mai puțin pretențioasă și mai ieftină.

În ziua în care am luat această decizie stăteam în barul Criterion, când cineva m-a bătut pe umăr. M-am întors și l-am recunoscut pe tânărul Stamford, care îmi fusese asistent la Barts. Apariția unui chip familiar și prietenos, în marea junglă londoneză, este o adevărată încântare pentru un om singuratic. Pe vremuri eu și Stamford nu eram foarte apropiați, însă acum l-am salutat cu entuziasm, iar el a părut bucuros la rândul lui să mă vadă. Exuberant cum eram, l-am invitat să luăm prânzul împreună la Holborn și am pornit într-acolo cu o trăsură.

– Ce s-a întâmplat cu tine, Watson, m-a întrebat el cu vădită uimire, în timp ce trăsura ne purta huruind pe străzile aglomerate ale Londrei. Ești slab ca un țânțar și pământiu la față.

I-am povestit pe scurt aventurile mele și nici nu mi-am terminat bine povestea, că am și ajuns la destinație.

– Bietul de tine! a spus el plin de compasiune, după ce mi-a ascultat necazurile. Și acum ce vrei să faci?

– Caut o cameră cu chirie, i-am răspuns. Încerc să fac rost de o locuință confortabilă la un preț rezonabil.

– Ce ciudat, zise însoțitorul meu. Ești al doilea pe ziua de azi care-mi spune acest lucru.

– Și cine a fost primul? l-am întrebat eu.

– Un coleg care lucrează la spital, în laboratorul de chimie. În dimineața asta se plângea că nu găsește pe

nimeni cu care să împartă chiria unei locuințe bune pe care a găsit-o, dar care este prea scumpă pentru buzunarul lui.

– Pe Jupiter! am strigat eu, dacă vrea cu adevărat pe cineva cu care să împartă spațiul și chiria, atunci eu sunt omul potrivit. Prefer să locuiesc cu cineva decât să fiu singur.

Tânărul Stamford mă privi oarecum contrariat pe deasupra paharului său cu vin.

– Încă nu-l cunoști pe Sherlock Holmes, zise el. S-ar putea să nu-ți dorești atât de mult compania lui.

– De ce? Este ceva în neregulă cu el?

– A, nu am spus că ar fi ceva în neregulă. Are niște idei cam ciudate – este pasionat de mai multe discipline științifice. Din câte știu, este totuși un tip decent.

– Un student la medicină, presupun, am zis eu.

– Nu. Nu am idee ce studiază. Bănuiesc că are cunoștințe de anatomie și este un chimist de primă clasă, dar, din câte știu, nu a urmat cursuri în domeniul medical. Studiile lui sunt sporadice și excentrice, dar a adunat un bagaj de cunoștințe remarcabile, care îi uimesc pe profesorii săi.

– Nu l-ai întrebat niciodată pentru ce se pregătește? am întrebat eu.

– Nu. Nu este un om ușor de descusut, deși poate fi destul de comunicativ când are chef.

– Mi-ar plăcea să-l cunosc, am spus. Dacă ar fi să locuiesc cu cineva, aș prefera un om liniștit și studios. Nu sunt încă refăcut complet, ca să pot face față gălăgiei și agitației. Am avut suficient din ambele în Afganistan cât să-mi ajungă pentru tot restul vieții. Cum pot să-l întâlnesc pe prietenul acesta al tău?

– Este în laborator, cu siguranță, mi-a răspuns însoțitorul meu. Uneori evită laboratorul cu săptămânile, alteori lucrează de dimineață până noaptea târziu. Dacă vrei, mergem împreună acolo după masa de prânz.

– Desigur, am răspuns eu, iar conversația a alunecat spre alte subiecte.

În drum spre spital, după ce am plecat de la Holborn, Stamford mi-a mai dat câteva informații despre gentlemanul căruia voiam să-i propun să-mi fie coleg de apartament.

– Să nu dai vina pe mine dacă nu te înțelegi cu el, spuse Stamford. Nu știu prea multe despre el – doar cât am aflat atunci când l-am întâlnit din când în când în laborator. Tu ai propus acest aranjament, deci eu nu-mi asum nicio responsabilitate.

– Dacă nu ne vom înțelege, va fi ușor să ne separăm, am răspuns eu. Mi se pare, Stamford, am adăugat privindu-l pătrunzător pe însoțitorul meu, că încerci să te eschivezi în această privință. Omul acesta are o fire atât de vulcanică sau despre ce este vorba? Spune-mi deschis.

– Nu e ușor să descrii indescrisibilul, a răspuns el râzând. Holmes e prea rațional pentru gustul meu – aproape lipsit de orice sentimente. Mi-l imaginez dându-i unui prieten o picătură din cel mai recent descoperit alcaloid vegetal, dar nu din răutate, dacă înțelegi ce vreau să spun, ci pur și simplu din curiozitate, ca să-și facă o idee exactă în privința efectelor acestuia. Ca să nu-l nedreptățesc, cred că ar fi stare să-l bea el însuși fără să stea prea mult pe gânduri. Pare să aibă o pasiune pentru noțiunile clare, exacte.

– Și are perfectă dreptate.

– Da, dar câteodată mi se pare că exagerează. Să ajungi să lovești uneori cadavrele din sala de disecție cu bățul mi se pare un lucru destul de bizar.

– Lovește cadavrele?

– Da, pentru a verifica la cât timp după moarte se mai pot produce vânătăi. L-am văzut cu ochii mei.

– Și spui că nu e student la medicină?

– Nu. Dumnezeu știe ce studiază el. Dar iată că am ajuns. Îți vei putea face tu însuși o părere.

În timp ce vorbea, am cotit pe o alee îngustă și am intrat pe o mică ușă laterală care dădea într-o aripă a spitalului. Locul îmi era cunoscut și nu am avut nevoie de indicații pentru a urca împreună treptele vechi din piatră, străbătând apoi coridorul lung cu pereți văruiți și uși cenușii. Înainte de capăt, coridorul se ramifica, un pasaj cu tavan jos și boltit făcând legătura cu laboratorul de chimie. Acesta se afla într-o încăpere spațioasă, plină cu o mulțime de sticlute aliniat. Niște mese late și joase, dispuse din loc în loc, erau încărcate cu retorte, eprubete și mici lămpi Bunsen, cu flăcările lor albastre pâlпăitoare. În laborator era un singur student, care stătea aplecat peste o masă mai îndepărtată, absorbit de activitatea sa. Auzind zgomot de pași, acesta întoarse capul spre noi și sări în picioare, cu un chiot de bucurie.

– L-am descoperit! L-am descoperit! strigă el spre însoțitorul meu, alergând spre noi cu o eprubetă în mână. Am găsit un reactiv care este precipitat doar de hemoglobină și de nimic altceva.

Dacă ar fi găsit o mină de aur, încântarea de pe fața lui nu ar fi fost la fel de mare.

– Doctorul Watson, domnul Sherlock Holmes, zise Stamford, făcând prezentările.

– Îmi pare bine, spuse el cordial, prinzându-mi mâna cu o putere de care nu-l credeam capabil. Ați fost în Afganistan, din câte văd.

– Pentru Dumnezeu, cum de v-ați dat seama de asta? l-am întrebat eu uluit.

– Nu are importanță, spuse el chicotind în barbă. Acum discutăm despre hemoglobină. Fără îndoială, cred că realizați importanța descoperirii mele?

– Este interesantă, desigur, din punct de vedere chimic, am răspuns eu, dar din punct de vedere practic...

– Dar, omule, este cea mai practică descoperire medico-legală făcută în ultimii ani. Nu vezi că ne oferă cel mai infailibil test pentru petele de sânge? Vino aici! Nerăbdător, mă prinse de mâneca hainei și mă trase spre masa la care lucrase. Să luăm niște sânge proaspăt, zise, înfigându-și în deget un ac lung și gros, pentru a aspira apoi cu o pipetă picătura de sânge rezultată. Acum voi adăuga această cantitate mică de sânge la un litru de apă. Observi că amestecul rezultat are aspect de apă pură. Concentrația de sânge nu poate fi mai mare de unu la un milion. Nu mă îndoiesc, totuși, că vom putea obține reacția caracteristică.

În timp ce vorbea, el aruncă în vas câteva cristale albe, adăugând apoi câteva picături dintr-un lichid transparent. Într-o clipă conținutul căpătă o culoare întunecată de mahon și un praf maroniu se precipită pe fundul vasului de sticlă.

– Ha! Ha! strigă el, bătând entuziasmat din palme. Părea încântat ca un copil care primise o jucărie nouă. Ce ziceți de asta?

Respect pentru oameni și cărți

Semnul celor patru

Capitolul 1

ȘTIINȚA DEDUCȚEI

Sherlock Holmes luă sticluța de pe polița șemineului și își scoase seringă hipodermică din caseta fină de marochin. Cu degetele sale lungi, albe și nervoase, fixă acul subțire și își suflecă mâneca stângă a cămășii. Rămase câteva clipe pe gânduri, privindu-și antebrațul viguros și încheietura mâinii, pe care se vedeau nenumărate semne și urme de înțepături. În cele din urmă, introduse sub piele vârful ascuțit al acului, apăsă micul piston și, cu un oftat prelung de satisfacție, se cufundă confortabil în fotoliul îmbrăcat în catifea.

De trei ori pe zi, de mai multe luni, eram martor la această scenă, dar obișnuința nu mă făcuse să mă împac cu ideea. Ba dimpotrivă, deveneam din ce în ce mai nervos asistând la o asemenea scenă, iar noaptea conștiința mă muștra cumplit la gândul că de fiecare dată îmi lipsea curajul să protestez. Îmi jurasem de nenumărate ori că aveam să-mi descarc odată și odată sufletul în privința acestui subiect, dar aerul rece și nonșalant al amicului meu îl făcea să pară ultimul om cu

care ți-ai fi putut permite o asemenea libertate. Abilitățile lui ieșite din comun, atitudinea superioară și calitățile sale extraordinare, de care ajunsese să mă conving, mă făceau să bat în retragere și să ezit când era vorba să-l înfrunt.

Și totuși, în după-amiaza aceea, fie din pricina sticlei de Beaune pe care o băusem la prânz, fie din cauza exasperării cumplite pe care mi-o provocase comportamentul lui vădit deliberat, am simțit dintr-odată că nu mă mai puteam abține.

– Care din ele este astăzi? l-am întrebat. Morfină sau cocaină?

Și-a ridicat încet privirea din cartea veche cu litere gotice pe care o deschisese.

– Cocaină, zise el. Soluție de concentrație 7%. Dorești să încerci?

– În niciun caz! i-am răspuns iritat. Încă nu mi-am revenit după campania din Afganistan. Sănătatea nu-mi permite asemenea imprudențe.

Vehemența din tonul meu îl făcu pe Holmes să zâmbească.

– Probabil că ai dreptate, Watson, zise el. Presupun că are un efect negativ asupra sănătății fizice. Cu toate astea, mi se pare că stimulează și limpezește atât de mult mintea, încât efectele secundare sunt neglijabile.

– Dar gândește-te puțin! am insistat eu pe un ton categoric. Analizează riscurile! Poate că mintea ta, așa cum susții, e stimulată și foarte activă, dar procesul care are loc e unul patologic și morbid, ce presupune o modificare accelerată a țesuturilor și care ar putea duce la o deteriorare iremediabilă a acestora, provocând o slăbiciune permanentă. Doar știi cu ce depresie teribilă

te alegi de fiecare dată. Cu siguranță, nu merită. De ce riști să-ți pierzi harurile neprețuite cu care ai fost înzestrat doar de dragul unor plăceri pasagere? Nu uita că-ți vorbesc nu doar ca prieten, ci și ca un medic care se adresează unui pacient de a cărui sănătate se simte oarecum răspunzător.

Holmes nu părea deloc jignit. Dimpotrivă, își lipi vârful degetelor și își rezemă coatele de brațele fotoliului ca un om dispus să converseze.

– Mintea mea, îmi explică el, se revoltă împotriva stagnării. Dă-mi niște probleme de rezolvat, dă-mi ceva de lucru, dă-mi cea mai complicată criptogramă sau cea mai dificilă analiză și atunci o să mă simt în elementul meu. Atunci mă voi putea lipsi de stimulente artificiale. Dar urâsc rutina monotonă a existenței. Tânjesc după exaltare mentală. De altfel, acesta este și motivul pentru care mi-am ales o profesie atât de specială – pe care, mai bine zis, am creat-o chiar eu, fiindcă sunt singurul din lume.

– Singurul detectiv neoficial? am întrebat eu, ridicând din sprâncene.

– Singurul detectiv consultant neoficial, îmi răspunde. Eu am ultimul și cel mai greu cuvânt de spus în investigația criminală. Atunci când Gregson sau Lesatrade sau Athelney Jones se simt depășiți de situație – ceea ce, în treacăt fie spus, este un lucru normal pentru ei – cazul îmi este prezentat mie. Examinez datele, ca expert, și îmi spun părerea, ca specialist. În astfel de cazuri, nu pretind să-mi fie recunoscute meritele. Numele meu nu apare în niciun ziar. Munca în sine și satisfacția de a găsi un teren propice pentru abilitățile mele neobișnuite sunt pentru mine cea mai mare

răsplată. De altfel, ai avut ocazia să te convingi, în cazul lui Jefferson Hope, de metodele mele de lucru.

– Da, într-adevăr, i-am răspuns pe un ton cordial. În viața mea nu am fost mai impresionat. De altfel, am scris cu această ocazie și o mică broșură, cu un titlu oarecum ciudat, *Studiul în roșu aprins*.

Clătină trist din cap.

– Am răsfoit-o, ce-i drept, zise el. Sincer să fiu, nu pot să te felicit. Investigația este – sau, cel puțin, ar trebui să fie – o știință exactă și ar trebui tratată ca atare, într-o manieră rece și obiectivă. Ai încercat să-i dai o tentă romantică, ceea ce produce același efect pe care l-ar avea introducerea unei povești de dragoste sau a unei răpiri în cea de a cincea teoremă a lui Euclid.

– Dar povestea era plină de romantism, am protestat. Nu am denaturat deloc faptele.

– Unele fapte trebuiau șterse sau, cel puțin, ar fi trebuit să-ți păstrezi simțul măsurii în privința abordării lor. Singura particularitate a cazului ce merita să fie menționată era raționamentul analitic neobișnuit, de la efect la cauză, prin care am reușit să lămuresc misterul.

Mărturisesc că mă cam deranjau criticile lui la adresa unei lucrări create special pentru a-i face plăcere. Recunosc, de asemenea, că mă cam irita egocentrismul lui Holmes, care se pare că ar fi vrut ca fiecare rând al broșurii mele să fie dedicat realizărilor sale extraordinare.

De mai multe ori – în timpul anilor în care am locuit împreună în Baker Street – observasem că, sub atitudinea liniștită și pedantă a amicului meu, se ascundea un dram de vanitate.

Cu toate acestea, nu l-am contrazis, ci m-am așezat pentru a-mi menaja piciorul rănit. Un glonț tras de o flintă afgană îl găurise cu ceva timp în urmă și, deși nu mă împiedica la mers, mă durea cumplit ori de câte ori se schimba vremea.

– Activitatea mea s-a extins recent pe continent, zise Holmes după un timp, umplându-și vechea sa pipă din lemn de măceș. Săptămâna trecută am fost consultat de Francois le Villard, care, după cum probabil ai auzit, s-a făcut remarcat în ultima vreme printre detectivii francezi. Este înzestrat cu o intuiție fină, proprie celților, dar are unele carențe în vastul domeniu al cunoașterii exacte, care este esențial pentru perfecționarea artei sale. Cazul avea de-a face cu un testament și prezenta unele aspecte interesante. L-am sfătuit să caute informații despre două cazuri asemănătoare, unul petrecut la Riga, în 1857, iar celălalt la St. Louis, în 1871, care l-au condus către soluția corectă. Iată scrisoarea pe care am primit-o în această dimineață, în care îmi mulțumește pentru ajutor.

În timp ce vorbea, îmi azvârlă o coală mototolită, pe hârtie de proveniență străină. Am citit-o la repezeală, fără a-mi scăpa abundența expresiilor exagerat de elogioase, precum *magnifiques, coup-de-mâtres*¹ și *tour de force*², care exprimau admirația entuziastă a francezului.

– Se adresează ca un elev profesorului său, am spus eu.

¹ Lovitură de maestru (fr.) (n.tr.)

² Un adevărat tur de forță (fr.) (n.tr.)